

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2905/2024
07.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић, Весне Мاستиловић, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 268/22 од 21.09.2023. године, у седници одржаној 07.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 268/22 од 21.09.2023. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 268/22 од 21.09.2023. године, у ставовима првом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 33/20 од 24.05.2022. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова ревизијског поступка исплати 27.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 33/20 од 24.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу, на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати 143.701,93 динара, са законском затезном каматом од 17.12.2013. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати 12.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 268/22 од 21.09.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је обавезана тужена да

тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати 133.632,90 динара, са законском затезном каматом од 08.06.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати још 10.069,03 динара, са законском затезном каматом од 17.12.2013. године до исплате, као и законску затезну камату на досуђени износ од 133.632,90 динара од 17.12.2013. године до 08.06.2020. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 87.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, у усвајајућем делу захтева, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетној дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23, у даљем тексту: ЗПП), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био радник „Навип“ а.д. Београд-Земун над којим је отворен поступак стечаја решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године. Закључком о листи утврђених потраживања Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 17.12.2013. године тужиоцу је утврђено потраживање из радног односа у првом исплатном реду у износу од 69.295,55 динара, (главни дуг – минимална зарада за период од 01.02.2012. године до 15.05.2012. године – 69.000,00 динара и камата обрачуната простом методом до 15.05.2012. године – 295,55 динара), а у трећем исплатном реду у износу од 143.701,93 динара (главни дуг – разлика до пуне зараде за период од 01.02.2012. године до 15.05.2012. године – 36.111,15 динара и камата обрачуната простом методом до 15.05.2012. године – 205,48 динара, накнада за превоз за фебруар и април 2012. године и неисплаћени путни налози – 107.291,00 динара, камата обрачуната простом методом до 15.05.2012. године – 94,30 динара). Након правноснажности решења о делимичној деоби стечајне масе стечајног дужника „Навип“ а.д. Београд у стечају од 17.06.2019. године (01.07.2019. године) извршена је исплата 80% утврђених потраживања у првом исплатном реду, а након правноснажности решења о делимичној деоби стечајне масе стечајног дужника „Навип“ а.д. Београд у стечају од 08.01.2020. године (24.01.2020. године) извршена је исплата 20% утврђених потраживања у првом исплатном реду. Након правноснажности решења о делимичној деоби стечајне масе стечајног дужника „Навип“ а.д. Београд у стечају од 08.12.2020. године (21.12.2020. године) извршена је исплата 7,01% утврђених потраживања у трећем исплатном реду. На тај начин је

тужиоцу извршна исплата потраживања из првог исплатног реда у износу од 69.295,55 динара (главни дуг и камата) и то 80% - 55.436,11 динара дана 02.07.2019. године, а 20% - 13.859,11 динара дана 28.01.2020 године, а исплата потраживања из рећег исплатног реда 7,01% - 10.069,03 динара (главни дуг – 10.048,03 динара и камата- 21,00 динара) дана 23.12.2020. године. Преостало тужиочево потраживање у износу од 133.632,90 динара (главни дуг 133.354,12 динара и камата 278,78 динара) није намирено. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 225/2019 од 18.02.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/2012 и наложено стечајном судији у том предмету да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Предузеће „Навип“ а.д. Београд-Земун у стечају је располагало већинским друштвеним капиталом до 26.12.2000. године, а поступак својинске трансформације (приватизације) је окончан решењем од 02.11.2001. године, од када предузеће више није пословало са већинским друштвеним, односно државним капиталом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев, јер стечајни дужник „Навип“ а.д. Београд у стечају није привредно друштво са већинским друштвеним односно државним капиталом ни у време отварања стечајног поступка 15.05.2012. године, ни у време доспећа тужиочевог потраживања признатог у стечајном поступку које се односи на несиплаћене зараде за период од 01.02.2012. године до 15.05.2012. године, па тужена нема обавезу да тужиоцу накнади штету опредељену тужбеним захтевом.

Другостпени суд је делимично преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев усвојио за износ неисплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку, са законском затезном каматом од подношења тужбе до исплате, налазећи да тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року коју је проузроковао привредни суд за чије пропусте одговара тужена Република Србија, како по основу објективне одговорности из члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 58. Устава Републике Србије.

По оцени Врховног суда, пресуда другостепеног суда заснована је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског

одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године, допуњеног на седници Грађанског одељења од 27.09.2019. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

У конкретном случају, тужилац није био у могућности да наплати своје потраживање према свом послодавцу „Навип“ а.д. Београд, у стечајном поступку који је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године. У том тренутку стечајни дужник је било предузеће са већинским уделом приватног капитала, а и потраживање тужиоца из радног односа потиче из периода након приватизације предузећа. Сагласно пракси Европског суда за људска права (Маринковић против Србије, представка број 5353/11) Република Србија је одговорна за неизвршење пресуда донетих против предузећа са претежно друштвеним капиталом, док по пракси Уставног суда Републике Србије пропуст суда да намири потраживање признато у стечајном поступку против дужника са већинским друштвеним (државним) капиталом, представља повреду право на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије (Уж 4541/2017 од 24.01.2019. године). Како према утврђеном чињеничном стању послодавац тужиоца није било предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом у релевантном периоду, погрешан је закључак другостепеног суда да у овом случају постоји одговорност тужене за предметну штету. Наиме, само уколико се ради о предузећу са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу и посебне обавезе Републике Србије везане за заштиту права на суђење у разумном року поводом ненамиреног потраживања у висини признатог потраживања у стечајном поступку. Међутим, то овде није случај, јер је послодавац тужиоца, како је у конкретном случају утврђено, приватизован 02.11.2001. године са уделом од 100% приватног капитала, а потраживање тужиоца односи се на период након тог датума. Зато је неоснован захтев тужиоца за исплату материјалне штете у висини неисплаћеног поражавања признатог у стечајном поступку, с обзиром да не постоји објектива одговорност Републике Србије за штету причињену запосленом према субјекту приватизације који није био са већинским уделом друштвеног и државног капитала у време када је настала обавеза исплате ових потраживања.

Из наведених разлога, Врховни суд је донео одлуку као у ставу другом изреке применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Туженој према успеху у ревизијском поступку, применом чл.153, 154. 162, 163. и 165. став 2. ЗПП припада право на накнаду трошкова за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара, према Тарифи и наградама и накнадама трошкова за рад адвоката

важећој у време предузимања ове парничне радње, због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић,с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**